

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2008/64
Karar Sayısı : 2008/129
Karar Günü : 22.7.2008
Karar Tarihi : 19.11.2008-27059

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Tokat 1. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 2.9.1971 günlü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun 66. maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 2., 10. ve 60. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

1965 yılında sigortalı olarak çalışmaya başlayan davacı, 1968 yılında mahkeme kararı ile 1956 olan doğum tarihini 1949 olarak düzeltirmiş ve SSK Tokat Sigorta Müdürlüğüne başvurarak 1.11.2006 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanmasını istemiş; davalı İdarenin, '*sigortalılık süresi içerisinde yaş tashihi yapılmış olması nedeniyle*' başvurunun reddine karar vermesi üzerine, düzeltilmiş yaş kaydının nazara alınması gerektiğinin tespiti ve davalı kurum işleminin iptali talebiyle açtığı davada, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırılığının ciddi olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

- 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun itiraz konusu fıkraları da içeren yaş başlıklı 120. maddesi şöyledir:

'İş kazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortasının uygulanmasında, hak sahiplerine bağlanacak gelirlerle sigortalılara ödenecek sermayelerin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporu ile ilk defa tesbit edildiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas tutulur.

Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur.

(Ek fıkra: 24/6/2004-5198/16 md.)İş kazalarıyla meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların

yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihleri dikkate alınmaz.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmıyanlar 1 Temmuzda, doğum ayı yazılı olup da günü yazılı olmıyanlar o ayın 1 inde doğmuş sayılır.'

- 2.9.1971 günlü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren 'Yaş' başlıklı 66. maddesi şöyledir:

'Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının sigortalının bu Kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının bu Kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfusu kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanlar 1 Temmuzda, doğum ayı yazılı olup da günü yazılı olmayanlar o ayın 1 inde doğmuş sayılır.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2., 10. ve 60. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCTOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılmalarıyla 22.7.2008 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. ve 294 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasaya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu dava, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak çalışan davacıya yaşlılık aylığı bağlanmasında düzeltilmiş yaş kaydının nazara alınması gerektiğinin tespiti ve davalı kurum işleminin iptali istemine ilişkindir. 506 sayılı Yasa kapsamındaki sigorta kollarına ilişkin olarak sosyal sigorta yardımlarının sağlanmasında sigortalının yaşına ilişkin hususlar Yasa'nın 120. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre iş kazası ve meslek hastalıkları sigorta kollarında yaşı nasıl belirleneceği söz konusu maddenin birinci fıkrasında, uyumsuzluk konusu olan yaşlılık aylığının bağlanması, malûllük ve ölüm sigorta kollarında nasıl belirleneceği

ise ikinci fıkrasında ifade edilmiştir. Dolayısıyla iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin düzenlemeler içeren 506 sayılı Yasa'nın 120. maddesinin birinci fıkrası ile Bağkur sigortalılarına ilişkin düzenlemeler içeren 1479 sayılı Yasa'nın 66. maddesinin birinci fıkrası davada uygulanacak kurallar değildir.

Bu nedenle;

A- 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin birinci fıkrası ile 2.9.1971 günlü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun 66. maddesinin birinci fıkrasının itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine,

B- Dosyada eksiklik bulunmadığından 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasının esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kural ile sigortalılık başladıktan sonra sigortalının doğum tarihinde değişiklik yapan kesinleşmiş bir mahkeme kararının sosyal güvenlikle ilgili haklar verilirken uygulanmayacağına öngörüldüğü, bunun Anayasa'nın 2. maddesindeki demokratik hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, ayrıca bir kişinin doğum tarihinin zamanında yanlış yazılmasından dolayı kendi akranlarından daha sonra sosyal haklara kavuşabilmesinin Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan adalet ve sosyal devlet ilkelerine, Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine ve devletin sosyal güvenliği sağlayacak tedbirleri alması gerektiği şeklindeki Anayasa'nın 60. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin iptali istenilen ikinci fıkrasında, *'Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalılarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu Kanuna tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur'* hükmü yer almaktadır.

İtiraz konusu kural, özü itibarıyla, emeklilik hakkının kazanılmasında ve malüllük ile ölüm sigortalılarına ilişkin diğer bazı haklardan yararlanılmasında sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağına ilişkindir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinde yer alan bu düzenlemenin benzerlerine 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 105. maddesinde ve 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'nun 66. maddesinde de yer verilmiş olduğu görülmektedir.

506 sayılı Yasa'nın 120. maddesi dört fıkradan oluşmaktadır. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasına ilişkin düzenlemeler bulunmasına rağmen, bu düzenlemelerin anlamı konusunda uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amacıyla 24.6.2004 günlü, 5198 sayılı Yasayla madde metnine üçüncü fıkra eklenmiş ve sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağı açıkça ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin kararlarında vurgulandığı gibi, hukuk devleti, bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasakoyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması doğaldır. Bu düzenin korunması Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gerekliliktir. Nesnel ve sürekli kurallarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun mahkeme kararları ile alınan yaş düzeltmeleri sonucu ortaya çıkan erken emeklilik gibi nedenlerle aktüeryal dengesinin bozulması, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabilir.

Sosyal Sigortalar Kurumu'na tabi olarak çalışılmaya başlanıldığı tarihteki nüfus kütüğünde kayıtlı olduğu doğum tarihinin esas alınmasını öngören itiraz konusu kuralın sosyal güvenlik sisteminin bir takım aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacına yönelik olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Burada yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.

Öte yandan, yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi

önlenmiştir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kural, Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlı olarak çalışanların tümü için ilk defa çalışmaya başladıkları tarihteki nüfus kütüğünde kayıtlı oldukları doğum tarihinin esas alınmasını öngördüğünden ve bu yönüyle çalışanlar arasında herhangi bir farklılık yaratmadığından eşitlik ilkesine aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasanın 2., 10. ve 60. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 22.7.2008 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Sacit ADALI

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Üye

Üye

Üye

A. Necmi ÖZLER

Serdar ÖZGÜLDÜR

Şevket APALAK

Üye

Üye

Serruh KALELİ

Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY

İtiraz konusu kural, S.S.K'na tabii olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihinin esas tutulacağı, sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş tashihihlerinin gelir, aylık bağlama ve sermaye hesabında dikkate alınmamasını temin amaçlıdır.

Yaş tashihi davaları KAMU DÜZENİ'ne ilişkin olup 4721 sayılı M.K'nun 39. maddesi uyarınca ancak mahkeme kararı ile kişisel durum sicilinde düzeltme yapılabilir.

Yasa koyucu DAVALARIN KÖTÜYE KULLANILMASI ihtimaline karşı yaş düzeltme davasının etkisini, ortadan kaldırmak istemiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrası açık bir şekilde kesinleşen yargı kararları hakkında yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu, bunların değiştirilemeyeceğini ve organlar ve idarenin kararın yerine getirilmesini geciktiremeyeceği ifade etmektedir.

Temel hak ve ödevler başlığı altında hak arama hürriyetini düzenleyen Anayasa'nın 36. maddesi ile, doğru yaşının tespitini arayan bireyin, bu temel hakkın varlığının tespitine karar veren bağımsız yargının kesinleşmiş kararının dayanağı hakkının, ilgili madde de getirilmiş bir sınırlama olmadığı sürece herkesçe tanınması zorunlu olduğuna göre, kimi mahkeme kararlarının kötü uygulamaları çağrıştırıp yarattığı gerekçesi ile idareyi mahkeme kararını tanıyıp uygulamaktan alıkoyan bu düzenleme Anayasa'nın 138. maddesinin karşısında koruma göremez.

Düzenlemenin sosyal güvenlik sisteminin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesine olanak tanımak, bilimsel veriye göre kurulan Devlet düzeninin korunmasında öncelikli kamu yararı ve bozulacak aktüerya dengesini önlemek amacı ile yapıldığı ve kimi mahkememiz önceki kararlarında da bu mülahazaya dayanıldığı görülmekte ise de bir mahkeme kararının hukuksal değeri ve geçerliliğinin korunduğu ancak bazı sosyal haklar yönünden sonuç doğurmadığını söylemek hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.

Yargı kararını etkisiz kılan bu düzenleme yasamanın yargı kararına açık müdahalesidir.

Doğru kişinin günü gününe nüfusunun kaydı Sosyal Devletin görevidir. Bu konudaki ihmalini, ya da kötü niyetli birinin sosyal güvenlik hakkından haksız yararlanmasının önüne geçmek, mahkemeyi aldatma ihtimali ve muhtemel hilesinin önüne geçmek amacı ile Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrasındaki üst norm karşısında Anayasa'yı by-pass eden düzenleme hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu, üyesi yönünden sosyal sigortacılık yapmaktadır. Prim alıp hak ettiğinde ödemeler yapmaktadır. Tüm aktüeryal hesaplar hata dahil tüm olasılıkları da içinde barındırır, istatistiksel matematik mutlak doğru değildir. Risk analizleri hesap yöntemi içerisinde olmaz ise sosyal görev laiki ile yerine getirilmiş sayılamaz. Bu düşünceler ile sosyal güvenlik sisteminde muhtemel aksaklığın bertarafı için hukukun ve yargı kararının üstünlüğü ve tanınma zorunluluğunu kaldıran düzenleme anılan nedenler ile Anayasa'nın 138. maddesine aykırı olduğu düşünüldüğünden çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Esas Sayısı : 2008/64
Karar Sayısı : 2008/129

Üye
Serruh KALELİ